

БИЗНЕС КОМПАС

за Унгария – 2021

1. Обща информация

Унгария е вътрешно континентална страна, заема основната част на Средндунавската низина, което определя равнинния и релеф. Най високата точка е разположена в западните части в близост до границата със Словакия и е 1014 м. Разположена в централните части на континента Европа, страната има стратегическо географско положение между западна и централна Европа и източно европейските държави. Унгария няма излаз на море. Граничи с Австрия, Словакия, Украйна, Румъния, Сърбия, Хърватия и Словения. По територия със своите **93 030 км²** страната се нарежда на 107 място в света.

След последното преброяване от есента на 2022 и по данни на централната статистическа служба (KSH) https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/en/nep0001.html населението на страната е **9,689 010 души** и има отрицателен естествен прираст. Най-гъсто населен град е **столицата Будапеща** с население от **1 768 000 души**. **Традиционна религия** римо-католическа-38.9%, калвинисти-11.6%, лютерани-3%; 27,9% не са декларирали религиозна принадлежност и др.

Десетте най-големи градове и икономически центрове в страната, оказващи водещо място в развитието както на икономиката и туризма, така и на културата и образованието са – Будапеща, Кечкемет, Деберцен, Сегет, Печ, Дьор, Мишколц, Секешфехервар, Татабания, Бекешчаба.

ПРЕЗИДЕНТ: Каталин Новак /10.05.2022г./

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПАРЛАМЕНТА: Ласло КЪОВЕР /22.05.2018г./

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ: Виктор ОРБАН/22.05.2018г./

МИНИСТЪР НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И ТЪРГОВИЯТА: Петер СИЯРТО /22.05.2018г./

МИНИСТЪР НА ФИНАСИТЕ: Михай ВАРГА /22.05.2018г./

ИЗВЪНРЕДЕН И ПЪЛНОМОЩЕН ПОСЛАНИК НА УНГАРИЯ: Текла Харангозо

ИЗВЪНРЕДЕН И ПЪЛНОМОЩЕН ПОСЛАНИК НА БЪЛГАРИЯ: Христо Полендаков

НАЦИОНАЛЕН ПРАЗНИК: 20 август – Ден на основателя на унгарската държава Св. Стефан

НАЦИОНАЛНА ВАЛУТА: унгарски форинт HUF

ОСНОВЕН ЕЗИК: унгарски

ИСТОРИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ И ДЪРЖАВНО УСТРОЙСТВО

Днешна Унгария възниква след разпадането на Австро - унгарската империя през 1918г. До януари 1946г. Унгария е монархия, след което е обявена за република, а през 1948г. – за народна република. От 23 октомври 1989г. официалното название на страната е Република Унгария. Според приетата през 2011г нова конституция от 1 януари 2012г., е само Унгария.

Унгария е парламентарна република. Действащата конституция е приета от Парламента на 18 април 2011г., и е в сила от 1 януари 2012г. Президентът се избира от Парламента за срок от пет години. Той е и върховен главно командващ унгарските въоръжени сили и изпълнява предимно представителни функции. Върховен орган на законодателната власт е Държавното събрание /Парламент/, което се състои от 199 депутати (до 2014г. броят на депутатите беше 386). Парламентът избира президента, министър-председателя, членовете на Конституционния съд, говорителя на националните и етнически общества (омбудсман), председателя на Върховния съд и главния прокурор, приема законите и изменя конституцията. Висш орган на изпълнителната власт е Правителството. Министър-председателят се избира от парламента по предложение на водещата в изборите партия. Членовете на правителството се назначават от президента по предложение на министър-председателя.

Спечелването на „супер мнозинство“ в парламента от 134 гласа за ФИДЕС на изборите през пролетта на 2022г, даде на новото правителство на Виктор Орбан още по-голяма свобода и възможности за продължаване централизацията в управлението на страната. Най-значителните промени в структурата на правителството засегнаха министерствата на външните работи и на икономиката, които отчасти бяха обединени. В новото Министерство на външните работи и икономика са прехвърлени част от компетенциите на Министерство на икономиката, ръководството и контрола върху дейността на Агенцията за чужди инвестиции в Унгария (ХИПА), ЕКСИМ БАНК, външнотърговските централи в чужбина (Унгарските Национални Търговски Къщи). Тези промени са в интерес на основния приоритет за Унгария – масиран износ на стоки и услуги, както и привличане на нови инвестиции.

НАСЕЛЕНИЕ И ПАЗАР НА ТРУДА

През последните 20 години предвид динамиката в икономическите процеси в страната настъпват съществени промени и в пазара на труда като се запазва общата тенденция за намаляване на безработицата. През 2012 – 2014г. е регистриран спад в безработицата от 11% през 2012г. до 6,75% през 2014 г. Подобряването на показателите на пазара на труда в Унгария продължава и е резултат от новите административни и законодателни мерки на правителството и стабилния икономически растеж. Статистиката отчита следните данни за 2021г. За групата на работоспособното население 15-64 г. Заетостта е 73,1%, а безработицата е паднала до 4,1%. Притеснителен е факта за процента на трайно безработните от всички безработни 31,2%. Средната нетна заплата в страната е 291 812 HUF (около 750 EUR).

ИКОНОМИКА

През 2013 – 2014 г. унгарското правителство активно работи по предприетите реформи във всички сектори, с акцент върху икономиката, енергетиката и социалната сфера. Съгласно програмата от 2010 г., съдържаща 29 ключови мерки, правителството извършва редица законодателни промени за реализиране на „новата икономическа линия“ на страната, която да стабилизира икономиката и да доведе до положителни резултати в социалната и демографска сфера, образованието и др. Предприетите от Виктор Орбан действия, често бяха обект на критики от ЕК/ЕС, МВФ, международната общност и многонационалните компании, както и от опозицията в страната, но въпреки това в периода 2010 – 2014г. Унгария има икономически ръст от 3,6% и БВП на глава от населението от 24 466 ЩД. Основно постижение на правителството бе намаляването на бюджетния дефицит до 3% с прогнози за същото ниво и през 2015 г. и прекратяването през м. юни 2013г. на наказателната процедура за свръх дефицит в Унгария, която бе наложена на страната след присъединяването ѝ към ЕС през 2004 г. Сред големите успехи на Виктор Орбан е сочено намаляването на вътрешния дълг на страната, който през 2010 г. е бил 82,2% от БВП, до 76,2% от БВП през 2014 г. Счита се, че промяната е в резултат на икономическата производителност и по-оптималните финансови условия за финансиране, поради по-ниския дял на валутния дълг. В тази връзка трябва да отбележим, че през 2015г. в Унгария е проведено масово „форинтизиране“ на всички валутни кредити, което освен приноса за положителни резултати в икономиката, носи и съществен риск при нестабилност на валутния пазар. В тази операция са включени и форинтизирането на валутните кредити на домакинствата, които съставляват 15% от БВП. Съществен момент за успешното развитие на унгарската икономика е създаването на условия за масово инвестиране на големи европейски и световни фирми в унгарската икономика и особено в сектор автомобилостроене, електротехника, батерии за автомобили. Подписаните споразумения между държавата и инвеститорите гарантират активното участие в социалните, инфраструктурните и образователните програми на общините в които са изградени предприятията. Чрез подписаните инвестиционни споразумения, инвеститорите поемат ангажимент за поддържане на дуалното обучение в тези региони. Промените в данъчната система доведоха до частично намаляване на данъчната тежест върху домакинствата, но създадоха затруднения в някои сектори (банки, финанси, енергетика, търговия, комуникации) и предизвикаха недоволство сред бизнеса. Световната финансова криза през 2009г. се отрази и на унгарската икономика в посока увеличаване на външния дълг, намаляване на инвестициите и цялостното икономическо развитие. През 2019 г. на мястото на закритата агенция Унгарски Търговски къщи, беше създадена ХЕПА – Унгарска Агенция за развитие на износа на Унгария /Hungarian Export Promotion Agency /. Основните функции на новата Агенция ХЕПА са свързани с консултиране на компании желаещи да изнасят продукцията си чрез информирание за международните пазари, финансови консултации, стратегически консултации обмяна на фирмени контакти, развитие на контактите със Западните Балкани, фокусиране върху износа, организиране на изложения. Организиране и провеждане на Бизнес форуми <http://hepa.hu/uzleti-forumok> Тези промени са в интерес на основния приоритет за Унгария – масиран износ на стоки и услуги, както и привличане на нови инвестиции.

Пандемията COVID 19 значително забави икономическия растеж на страната.

Граничеща с Украйна, от началото на войната, освен мигрантския натиск от близкия изток през южната си граница, Унгария приема и голям брой украински мигранти, обезпечавайки ги с необходимите за живот условия. Общата икономическа ситуация не е по-различна от тази във всяка друга държава в ЕС. Тежестта на енергийните доставки, въпреки обезпечеността на доставките на горива от Русия чрез петролопроводът Дружба, и по газопровода Турция- Гърция-България-Сърбия, създава предпоставки за несигурност и високи нива както на битовите сметки така и значителен ръст на инфлацията. За някои хранителни продукти през 2022г. достигна рекордните между 35 - 85%. Въпреки всичко правителството на Орбан успя да съхрани и надгради като цяло добрите общи условия за инвеститорите, за което свидетелстват

значителните инвестиции с цел разширяване и модернизиране на производствата направени през 2022г. в автомобилната индустрия в съществуващите заводи на Мерцедес, Ауди и BMW. В стремежът си да заеме водеща позиция в Европа заслужава да се отбележи специалното място, което унгарското правителство отрежда на инвеститори от Китай и Корея в производството на електрически батерии за автомобилната индустрия.

ВОДЕЩИ ПРОМИШЛЕНИ ОТРАСЛИ

АВТОМОБИЛОСТРОЕНЕ

През последните 15 години благодарение на всеобщите усилия на правителството, Унгария се утвърди като голям център на автомобилостроенето в Европа. Изградените вече заводи на немските концерни Мерцедес, Ауди, BMW в района на Кечкемет, Деберцен, които след пандемията COVID 19 разширяват и модернизират заводите си. Правителството полага огромни усилия, към момента увенчани с успехи в посока привличане инвеститори от Китай за изграждане на заводи за производство на батерии за електромобили.

ЕНЕРГЕТИКА

Унгария, както и повечето европейски държави е енергийно зависима от доставките на руски газ и петрол. Към настоящия момент, отстоявайки позицията си пред ЕС, страната получава необходимите и количества руски суровини, за да гарантира безпроблемното функциониране на икономиката си. Държавната рафинерия Дунав работи с 85% руски суровини. Значително количество енергия се произвежда в ядрената централа Пач, за която беше взето решение да бъде разширена с още 2 блока. Добиваните в Унгария енергийни ресурси не биха могли да задоволят потреблението на населението. Принудено от войната в Украйна правителството на Виктор Орбан взе решение за увеличаване на добивите на собствен газ, нефт и въглища. Същевременно се търсят варианти за диверсифициране на доставките на нефт и газ, които се базират на южно-европейските тръбопроводи през Турция, Гърция, България и Сърбия.

По предварителни данни за 2021г. Унгария е произвела следните количества първични енергийни носители. Съществено е нараснал дела на соларната и геотермална енергия.

<i>Енергиен носител</i>	<i>Количество измерено в PJ (петаджаул)</i>
Въглища	32,3
Петрол и петролни продукти	45,6
Природен газ	48,9
Горими възобновяеми енергийни източници и отпадъци	123,2
Ядрена	174,8
Вода	0,7
Вятър	2,4
Соларна и геотермална енергия	20,9

ДРУГИ ВОДЕЩИ СЕКТОРИ В УНГАРСКАТА ИКОНОМИКА

Съществено място в промишленото производство на страната заемат секторите производство на изделия от каучук и пластмаса, производство на метални и металообработващи продукти, производство на компютърни, електронни и оптични продукти.

Стойност на промишлено производство по текущи цени за 2021г.

<i>Промислено производство на</i>	<i>Стойност в млн. HUF по текущи цени</i>
Превозни средства	9 326 237
Производство на компютърни, електронни и оптични продукти	4 512 167
Производство на храни и напитки, тютюневи изделия	4 441 111
Производство на изделия от каучук и пластмаса	3 553 617
Производство на метални и металообработващи продукти	3 435 951
Електрооборудване	3 059 166
Производство на химически продукти	2 535 669
Производство на машини и механично оборудване	2 156 579

През 2021г. се наблюдава и увеличаване дела на продажбите в изброените сектори.

Общи продажби на индустрията по подкатегории

<i>Сектор</i>	<i>По текущи цени млн. HUF</i>	<i>Експортни продажби млн. HUF</i>
Автомобилостроене	9 310 912	8 402 804
Електроника и оптика	4 486 332	4 268 740
Хранително-вкусова и тютюневи изделия	4 416 282	1 881 634

По данни на Националната статистическа служба за 2021г. БВП по паритет на покупателна способност е 236 169, 7 млн. EUR. и се е повишил в сравнение с 2020г.

ТУРИЗЪМ

Известна в целия свят с културно-историческите си забележителности и лечебните минерални извори, правителството на Унгария полага огромни усилия да популяризира родината си и на пазари извън континента. След затихване на пандемията, през 2021г. регистрираните туристически нощувки са увеличили броя си два пъти в сравнение с 2020г. Преобладават туристическите посещения с продължителност до 5 дни. Като най-посещаван район е столицата Будапеща и централен Дунав, езерото Балатон.

СЕЛСКО СТОПАНСТВО

Селското стопанство е сектор с изключително значение за унгарската икономика, който обхваща близо 627 000 предприятия (2007 г.). По данни за 2021г. земеделската площ е близо 5 049 хил. хектара (ha), от които 4 145 хил. хектара е обработваема. Средната площ на предприятие е 29 ha. Работната сила, заета със селскостопанска дейност, е 209 000 работни единици годишно и представлява около 4,5% от всички заети лица в страната. През 2009 г. приносът на националната система на селското стопанство към брутния вътрешен продукт на страната е приблизително 3% (в сравнение със средна стойност за ЕС-27 – 1,7 %). Основните продукти на унгарското селско стопанство са: зърнени култури, промишлени култури и животински продукти. Животновъдството представлява почти 40% от стойността на националното селскостопанско производство, като челно място заема свиневъдството, следвано от птицевъдството и производството на млечни продукти.

През последните 5 години страната е засегната от значително засушаване с прогресиращ характер, което очертава основните проблеми, пред които са изправени както правителството, така и земеделските производители. Въпреки полаганите усилия от страна на правителството за осигуряване на средства за изграждане на напоителни канали и съоръжения, проблемът остава нерешен и поставя въпроса за полагане на усилия за преодоляване на евентуална продоволствена криза, и обезпечаване на населението чрез внос на суровини. По данни на Националната статистическа служба през 2021г. се отчита спад в производството на зеленчуци, плодове и за сметка на житните култури.

Добив на основни култури през 2021г.

Вид култура	Тона
Пшеница	5 290 141
Царевица	6 462 205
Ечемик	1 711 626
Ръж	85 008
Слънчоглед	1 757 713
Тютюн	5 640
Захарно цвекло	678 007
Картофи	239 840

Налаганите през последните 15 години политики за развитие на икономиката и привличане на чуждестранни инвеститори са оформили външнотърговския стокообмен на Унгария. Водещите държави са предимно европейски икономики, със заявка през последните години за засилване на стокообмена с водещи азиатски държави.

Външнотърговски стоков оборот

ДЪРЖАВА	Млн. HUF
Германия	10 009 979
Китай	2 966 059
Австрия	2 581 555
Словакия	2 488 701
Полша	2 411 942
Холандия	2 100 618
Чехия	2 038 857
Италия	1 870 817
Франция	1 326 478
Република Корея	1 313 281
Русия	1 286 153

Търговско-икономическите взаимоотношения между България и Унгария са много добре развити. През годините унгарските инвеститори проявяват сериозен интерес към възможности за влизане на българския пазар. Част от най-големите унгарски инвеститори в страната ни са: OTP Group – която купи Банка ДСК, Дунапак, Видеотон, веригата хранителни магазини СВА, фармацевтични фирми "Гедеон Рихтер" и ТП ЕГИС. По данни на Националната статистическа служба за 2021 стоковия оборот с България е 240 303 млн. HUF.

ДАНЪЧНА СИСТЕМА

Унгария има съвременна данъчна система, съобразена с всички изисквания на европейското законодателство. Предвид динамиката на общата икономическа ситуация породена от войната в Украйна, през последната година се наложи налагане на нови данъчни ставки в някои икономически сектори и частични корекции в съществуващите. Типичен пример е налагането на неочакван данък върху нетните приходи на производителите на лекарства, генерирани през 2022 г. и 2023 г. В указа се посочва, че новият данък ще бъде 1% за нетни приходи под 50 милиарда форинта и 3% за част от приходите между 50 милиарда и 150 милиарда, скачайки до 8% за нетни приходи над 150 милиарда форинта. Най-голямата унгарска фармацевтична компания Richter ще бъде особено силно засегната от новия данък. Налагане на 90% данък свръх печалба на MOL Group основен доставчик на горива и суровини и др.

Контролиращия орган е Национална данъчна и митническа администрация (NAV - Nemzeti Adó-és Vámhivatal). Всички компании изчисляват и декларират собствените си данъчни задължения и извършват месечни или тримесечни авансови плащания и попълване на годишна данъчна декларация.

Данък върху доходите

- Общата данъчна ставка е 15%
- Дивидентите, изплатени на физически лица, се облагат с 15% данък при източника.

Корпоративен данък

- 9% фиксирана ставка се прилага върху печалбата, независимо дали печалбите се разпределят или не. Облагаемият доход се изчислява чрез коригиране на счетоводната печалба или данъчната основа е 2% от приходите (минимална основа за корпоративен данък върху доходите).
- Дивидентите, получени от унгарска компания, са освободени от данъци, с изключение на дивидентите от данъчните убежища.

Данък върху добавената стойност

- ДДС се начислява при вътрешна продажба на стоки и услуги и върху вносни стоки. Основните принципи на ДДС се основават на Директива 2006/112 / ЕО и следователно тя е подобна на ДДС, прилагана в повечето европейски държави.
- Общата ставка е 27%, преференциалните ставки са 18% и 5%

Социални осигуровки

- Служителите плащат 18.5% вноска която се сформира от 10% пенсионен фонд, 7% фонд за здравни осигуровки и 1,5% фонд безработица..
- Работодателите плащат 15.5% от brutния доход на служителите и 1,5% фонд за професионално обучение.
- Обезщетения в натура и представителни разходи (храна, напитки и развлекателни услуги), предоставяни на служителите, подлежат на допълнително данъчно облагане (начислява се и ДДС общо 30.5% / 37.76%)

Местни данъци

- Общините могат да налагат данък (LIT) при ставки до 2% върху нетните приходи от продажби, намалени от себестойността на продадените стоки, стойността на продадените услуги и материалните разходи.
- Общините могат също да налагат данък върху сградите (максимум 1,852 HUF / кв. Метър, или 3% от коригираната пазарна стойност, и / или Данък върху парцела (337 HUF / кв. Метър, или 3% от коригираната пазарна стойност.)

Одит - прилагане

Всички компании с годишен оборот над 300 милиона HUF и с повече от 50 служители трябва да назначат одитор и да публикуват своя годишен финансов отчет, както и доклада на одитора. Филиали, клонове и представителства подлежат на одит независимо от горните прагове.

Данъци върху капитала

- Няма данък върху капиталовата печалба като такъв. Облагаемите печалби подлежат на корпоративен данък върху доходите.

Квоти за корпоративен данък като инвестиционни стимули

- Квота за СИТ за целите на развитието може да бъде поискана за всяка предварително дефинирана инвестиция на стойност от 100 милиона до 3 милиарда HUF. Данъкоплатците могат да използват тази надбавка в продължение на 10 данъчни години след въвеждане на инвестицията в експлоатация.
- Подкрепата, предоставяна на продуцентски къщи или организации за сценични изкуства, може да се използва като данъчно облекчение в рамките на шест години след предоставяне на подкрепата
- Данъчни облекчения за лихви по инвестиционен кредит за сектора на МСП: 60% от лихвите, платени през данъчната година въз основа на договор за кредит за кредит, използваем за закупуване или създаване на активи от финансова институция, но не повече от 6 милиона HUF за всяка данъчна година може да бъде уреден като надбавка.
- Данъчното облекчение за развитие може да бъде поискано до 80% от изчисления данък, а всяко друго данъчно облекчение може да бъде уредено до 70% от изчисления данък, намален по този начин.

Договори за двойно данъчно облагане

- Унгария е сключила договори за двойно данъчно облагане с 84 държави досега и някои са в процес на обсъждане. Тези договори се основават главно на модела на ОИСР.

Унгария продължава да бъде една от водещите държави за привличане на преки чуждестранни инвестиции в Централна и Източна Европа. Основните индустрии включват хранително-вкусовата промишленост, фармацевтиката, автомобилостроенето, информационните технологии, химикалите, електрическите стоки и туризма.

Спогодба между Република България и Република Унгария за избягване на двойното данъчно облагане с данъци на доходите и имуществото е ратифицирана със закон, приет от 37-то Народно събрание на Република България на 22 февруари 1995 г. - ДВ, бр. 22 от 1995 г. В сила от 7 септември 1995 г. Издадена от Министерство на финансите, обн., ДВ, бр. 93 от 20.10.1995 г.

Полезна контактна информация:

<https://www.sandorpalota.hu/hu>

<https://kormany.hu/>

<https://www.ksh.hu/stadat>

<https://mtu.gov.hu/cikkek/bemutatkozas/>

<https://portal.nebih.gov.hu/hivatalunk/bemutatkozas/ismerje-meg-hivatalunkat>

<https://nak.hu/>

Изготвил: Невена Стоянова, СТИВ Будапеща